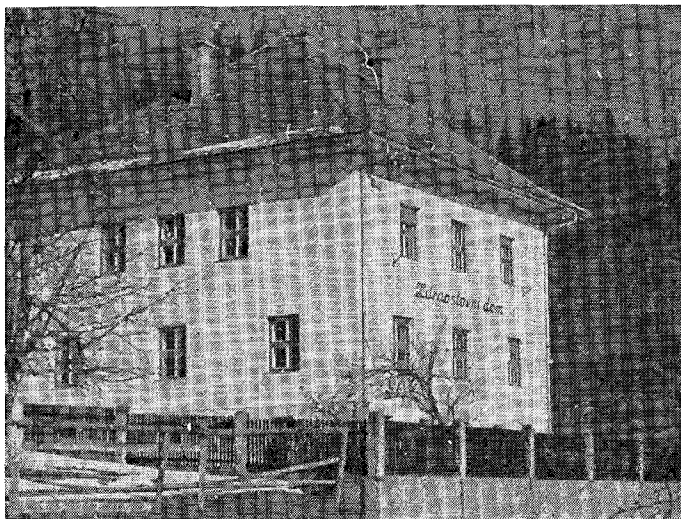

**Ob 50-letnici je zdravstvena postaja v Lukovici dobila ime med. sestre
Jelke Komotar**

Svetovno priznani strokovnjak za preventivno medicino prof. dr. Andrija Štampar je bil pri nas začetnik in veliki pobudnik za utemeljitev načel te panoge medicine. Kot načelnik ministrstva za narodno zdravje in socialno politiko je bil zelo cenjen tudi v naši ožji domovini, saj je z vsem razumevanjem podpiral predloge in pomagal ustvarjati pogoje za ustanavljanje zdravstvenih domov v Sloveniji, ki so bili žarišče preventivne medicine na podeželju.

Zdravstveni dom v Lukovici, ki se imenuje po medicinski sestri Jelki Komotar

Tako je bil na predlog tedanjega direktorja dr. Iva Pirca sezidan v Lukovici prvi zdravstveni dom v Sloveniji in vzpostavljena dejavnost za tedanji koncept dela. Okoliš te vasi v kamniškem okraju je bil zdravstveni službi znan kot kraj, kjer so se zaradi skrajno neurejenih higienskih razmer v vasi endemično pojavljali tifus in druge infekcijske bolezni, opazna pa je bila predvsem velika umrljivost otrok. Potrebno je bilo temeljito sanirati vas: oskrbeti kraj z zdravo pitno vodo — zgradili so vodovod, uredili gnojišča in sezidali higiensko urejene greznice — ljudi pa zdravstveno vzgojiti, da bodo njih stanovanja zdravo bivališče družin, vzpostaviti zdravstveno službo v kraju samem, kjer bi delali preventivno usmerjeni zdravstveni delavci. Težišče preventivnega dela pa je tedanje vodstvo higienskega zavoda položilo v roke medicinskim sestram.

Prve zdravstvene delavce je torej čakala težka naloga in pionirsko delo na tem področju. Prvi zdravnik v zdravstvenem domu v Lukovici je bil od l. 1926 pokojni dr. Albert Trtnik, od leta 1929 pa pokojni dr. Ciril Komotar.

*Med. sestra Jelka Reven-Komotar, pionirka
higienske kulture in zdravstvene zaščite ma-
tere in otroka v okolišju Lukovice*

V septembru 1927 je prišla v Lukovico zaščitna sestra **Jelka Reven**, kasneje **poročena Komotar**. Po rodu je bila iz Kočevja. V Ljubljani je končala šolo za zaščitne sestre med prvo generacijo sester v Sloveniji. Že v sestrsko šolo je vstopila s široko splošno izobrazbo, poleg tega pa sta jo odlikovali naravna inteligenca in kulturna vzgoja. Šola za zaščitne sestre v Ljubljani je prva leta dajala pri strokovnem pouku velik poudarek preventivni medicini in izobraževanju sester na področju zaščite matere in otroka. Takoj po končani šoli je bila sestra Revenova izbrana, da poleg zdravnika začne s pionirskim delom v nanovo ustanovljenem zdravstvenem domu v Lukovici. Tu se je s svojim neposrednim in humanim nastopom znala približati kmečki ženi, gospodinji, materi, si pridobiti njeno zaupanje in s tem utreti tudi pot za uspešno delo. Težišče njenega dela so bili obiski v domove kmečkih ljudi, kjer je bilo treba preučevati razmere, v katerih živijo, svetovati in poučevati ter v zdravstveno varstvo nove ustanove zajeti dojenčke, predšolske in šolske otroke.

Delo za varstvo matere in otroka je v Lukovici dobro zaživelo. Statistični pokazovalci so povedali, da je od leta 1926 do 1935 umrljivost dojenčkov padla za polovico. Z obveznimi zdravniškimi pregledi šolskih otrok so se hitro odkrivala obolenja in tem so sledili tudi hitri ukrepi za zdravljenje. Cepljenja otrok proti davici in škrlatinki so zmanjšala infekcijske bolezni. Higienski tečajji o negi in prehrani dojenčka, razstave in predavanja pa so imeli izreden uspeh za povzdigo zdravstvene kulture prebivalstva v tem okolišju. Vaščani Lukovice in bližnjih krajev so kmalu spoznali pomembnost dela in vrednost njihove zdravstvene ustanove, zato so radi hodili na preglede in po nasvete ter se po njih tudi ravnali. Sestra Jelka Reven-Komotarjeva je bila pri tem delu pomemben zdravstveni delavec in nepogrešljiva vez med družino in zdravstvenim domom.

V tem času je bila v Sloveniji, zlasti v Ljubljani, socialno zdravstvena služba vedno bolj soočena s potrebo, da preskrbi izvenskopsko varstvo socialno ogroženih otrok, predvsem dojenčkov. To so bili otroci samohranilk in staršev, kjer ni bilo možnosti, da bi bil otrok pri njih. Začeli so misliti na varstvo pri tujih družinah, se pravi na rejniško službo. Ker je delo za varstvo matere in otroka v Lukovici že dobro zaživelo in pokazalo dobre rezultate, je Zavod za zaščito matere in otroka v Ljubljani začel s pripravami za »selsko dečjo kolonijo« ob zdravstvenem domu v Lukovici. Tu je bilo treba najti zdrave, snažne in poštene kmečke družine, ki bi bile pripravljene sprejeti tujega otroka v svoj dom. Pri tem je morala zaščitna sestra Jelka Reven-Komotarjeva opraviti izredno pomembno in pionirsko delo. Za izbrane rejnice je organizirala posebne tečaje, redno je obiskovala dojenčke na domu in tod spremljala njihov telesni, psihični in zdravstveni razvoj, skrbela, da so redno vsak mesec prihajali na zdravniški pregled v ustanovo in ne nazadnje skrbela tudi za stike med materami in otroki, da se jim ti ne bi povsem odtujili. Skratka, bila je za to rejniško kolonijo prva zdravstvena in socialna delavka. To so bili začetki rejništva, brez izkušenj in izoblikovanih delovnih metod. Trdne tradicije te otroške kolonije v Lukovici obstajajo še danes.

Službovanje sestre Jelke Reven-Komotar je bilo v zdravstvenem domu Lukovica z nekajletno prekinitvijo, ko se je poročila z dr. Cirilom Komotarjem in si ustvarila družino, prvo in zadnje službeno mesto. Vse do 7. I. 1966, ko je zaradi resnega obolenja ostala doma, je delala »neutrudno kot čebelica« med ljudmi, ki so ji neizmerno zaupali. Bila jim je pojem medicinske sestre in zdravstvenega delavca. Dne 13. I. 1966 je umrla doma za srčno kapjo.

Ob 50-letnici zdravstvenega doma v Lukovici pri Domžalah, prvega zdravstvenega doma v Sloveniji, je bila 26. novembra 1976 v kulturnem domu proslava. Podelili so priznanja zdravstvenim delavcem. Medicinski sestri Jelki Reven-Komotarjevi pa najvidnejše priznanje, ko so na predlog krajanov imenovali svojo zdravstveno ustanovo »**Zdravstvena postaja Jelke Komotarjeve v Lukovici**«.

Tu naj še pripomnimo, da je to prva zdravstvena ustanova, ki se imenuje po zaslužni medicinski sestri.

Medicinske sestre smo ponosne na svojo stanovsko tovarišico, ki si je s svojim strokovnim delom in človeškimi vrlinami pri ljudeh, med katerimi je delovala toliko let, pridobila tako globok in trajen spomin. Lik medicinske sestre-zdravstvenega delavca, ki ga je oblikovala s svojim delom, naj bo vzor mnogim, ki smo jo poznali ali slišali o njej. Njeno ime pa je vtisnjeno v naslov zdravstvene ustanove, ki je bila pred 50 leti začetek in mejnik v razvoju osnovne zdravstvene službe.

Neža Jarnovič

ŽIVETI ZA DRUGE NI SAMO ZAKON DOLŽNOSTI, TEMVEČ TUDI ZAKON SREČE.

Comte